

Čedomir Torbica

DR. RADE RODIĆ:
PÁLYAVÁLASZTÁS — IZBOR ZANIMANJA
MISAO, ÚJVIDÉK, 1980.

Egy kiváló hézagpótló könyvet kaptunk kézhez dr. Rade Rodić Izbor zanimanja (Pályaválasztás) című művében. A szerző egyike azoknak a tudományos dolgozóknak, akik évek óta foglalkoznak már (két könyvben és egyéb írásokban is) a pályaválasztásnak, ennek a nagyfontosságú pedagógiai és társadalmi-gazdasági kategóriának az elméleti kérdéseivel. A könyvet a pedagógusoknak és a társult munka illetékeseinek is figyelmébe ajánljuk.

Rodić hét fejezetbe csoportosította a pályaválasztás fundamentális kérdéseit, s a legnagyobb jelentőséget a következőknek tulajdonítja: Munka—oktatás—pályaválasztás; A pályaválasztás elméleti alapjai; A pályaválasztás döntő tényező; Pályaválasztás a társult munka szolgálatában; Az iskola szerepe a tanulók pályaválasztásában stb.

Bevezetőjében a szerző a hazai pályaválasztás társadalmi, tudományos és gyakorlati indítékait vizsgálja, ennek sokoldalú tanulmányozását és gyakorlati alkalmazását szorgalmazza, s nagy figyelmet szentel a társadalmi és az oktató munka szoros kapcsolatának. Rodić már a tanulmány elején társadalmi-gazdasági viszonyok szemszögéből közelíti meg a pályaválasztást. „A társadalmi és egyéni érdekeknek a pályaválasztással történő egybehangolása döntő fontosságú stratégiai kérdése oktatás-fejlesztésünknek és társadalmi-gazdasági fejlődésünknek.” A pályaválasztási tevékenység megszervezésekor tehát nagyobb összhangot kell teremteni a társadalmi igények és a magánérdekek között; tudatosítani kell az egyéni szubjektív potenciálok és a társadalmi objektív lehetőségek egybehangolásának fontosságát.

A második fejezet a munka, az oktatás és a pályaválasztás kapcsolatát taglalja. Ebben olyan elméleti elemzésekbe bocsátkozik az író, melyeknek kiindulópontja a klasszikus marxizmus, valamint mindazok a hazai és külföldi pályaválasztási tanulmányok, amelyek kimerítően foglalkoznak az említett témakörrel.

A harmadik fejezetben a kelet- és nyugat-európai pályaválasztási szakirodalom, majd az ilyen témájú hazai művek ismertetése található. Az elméleti kérdések boncolgatásakor Rodić sohasem mulasztja el az utalást az egyes pályaválasztási elképzelések fény- és árnyoldalára, s megkísérli levonni a tanulságot, hogy mi hasznosítható ebből hazai viszonylatban is. Végül arra az álláspontra helyezkedik, hogy noha ma már a világ gazdag és figyelemre méltó pályaválasztási tapasztalatokkal rendelkezik, nekünk mégis egy sajátos, az öngazgatású szocializmusnak megfelelő pályaválasztási szakirodalomra van szükségünk.

A pályaválasztás döntő tényezői című fejezet (IV.) külön-külön elemzi az egyéni és a környezeti tényezőket. Az egyéniek közül legnagyobb fontosságot a képességeknek és az érdeklődésnek, illetve ezek kölcsönhatásának tulajdonít. Felhívjuk a figyelmet ezen tényezők rendszeres követésére és fejlesztésére az iskoláskor előtti oktatástól kezdve egészen a munkába állásig, sőt még a társult munkában is! A környezeti társadalmi tényezők közül pedig elsősorban a családot, az oktatási rendszert és a társultmunka-szervezetet emeli ki.

A tanulmány központi témájával, a Pályaválasztás a társult munka szolgálatában című, V. fejezet foglalkozik. Oktatásunknak és szakirányú oktatásunknak csak akkor jósolhatunk fényes jövőt, ha ezekben a vezető szerepet a társult munka veszi át — állapítja meg Rodić. Érvelését a X. és XI. pártkongresszus dokumentumainak idézeteivel támasztja alá. Megkülönböztetett figyelmet szentel annak a közép- és hosszú távlatú tervnek, amely híven tükrözné a társult munka szakember-szükségletét. Az ösztönös káderképzés ugyanis a szakemberkereslet és -kínálat megbomlásához vezet, s így jutunk oda, hogy az egyetemet végzettek munka nélkül maradnak, illetve, hogy a képességeiken és tudásukon aluli munkával kell megelégedniük. Külön foglalkozik a szerző a társult munka, az oktatás és a pályaválasztási kaderszolgálatok szerepével és feladataival. Tartományunkban tudniillik ez a szolgálat mindenütt el van hanyagolva. Rodić nem elégszik meg a fogyatékoságok ismertetésével, hanem pontosan meg is határozza ezen szolgálatok feladatait, ezenkívül a munkahelyeknek és a szakmáknak egy olyan sémáját dolgozta ki, amely az oktatás, a szakirányú oktatás és a káderelosztás alapját képezheti.

A VI. fejezetben az iskolának a szakirányú oktatásban betöltött szerepe kapott helyet. Rodić a rendszeres és folyamatos pályaválasztási tanácsadás híve, kezdve a kisgyermekkortól, az általános, az egységes középiskolán át egészen a szakirányú oktatásig, és a munkába lépésig. Minden oktatási intézményben pedagógiai-pszichológiai szolgálat létesítését szorgalmazza, egyrészt a pályaválasztás megkönnyítése, másrészt pedig az oktató-nevelő munka fellendítése végett.

Szerzőnk ebben a tanulmányában is egy figyelemre méltó és hasznos programot tár az olvasóközönség és az érdeklődők elé. Az egységes középiskolák pályaválasztási tanácsadásának és a diákok pályaválasztási

nevelésének programjával Rodić megvetette a szervezett és rendszeres pályaválasztási tevékenység alapját.

A munkaterv egy pályaválasztási kérdőívet is tartalmaz. Ezzel nemcsak egy oktatási intézményben, hanem sokkal szélesebb körben is egyszerűen megállapíthatók az óhajok és kívánságok, s így idejében egybehangolható a diákok pályaválasztási óhaja a társadalmi igényekkel és szükségletekkel.

A zárófejezetben Rodić levonja a következtetést és vázolja az ifjúnemzedék legfőbb pályaválasztási problémáit, majd utal ezek megoldási lehetőségére is.

*

Rodić könyve tehát egy időszerű és bonyolult pedagógiai és társadalmi-gazdasági problematikával foglalkozik. Öngazgató társadalmunk elsődleges célkitűzéseinek a valóra váltását elemzi, illetve ennek útjából kívánja elhárítani az akadályokat.

Mivel a vajdasági pályaválasztási szakirodalom igen szegényes, Rodić tanulmánya úttörő munkának tekinthető. Ha pedig a szerző tizennégy éves pályaválasztási kutatásának tapasztalatait is szem előtt tartjuk, akkor ezt a könyvet nem hagyhatják figyelmen kívül: a káderproblémák megoldásával küszködők, a fiatalok szakmai irányításával megbízottak, de különösen az oktatási intézmények és a szülők, akiknek legfőbb érdeke, hogy gyermekük megfelelő pályára lépjen.

Fordította *Tumbász Erzsébet*